WARIES MISDAADREEKS · Nº 284

Gildezilver in Hilvarenbeek

De zaak van de verdwenen koningsvogel

STRAFZAAK · DE LEZER IS RECHTER

UITGEVERIJ WARIES

VOORAF

U BENT DE RECHTER

Voor u ligt het strafdossier in de zaak tegen **Daan Verhoeven**, negentien jaar, vaandeldrager van het Sint-Oda Gilde van de Beekse Vrijheid. Hem wordt ten laste gelegd dat hij tijdens het gildefeest op het Vrijthof van Hilvarenbeek de eeuwenoude zilveren koningsvogel van het gilde heeft gestolen.

In een gewone rechtszaal luistert de rechter naar de officier van justitie en naar de verdediging, leest de stukken, en komt dan tot een oordeel. In dit boek doet u dat zelf. U krijgt hetzelfde dossier als de rechter: de dagvaarding, de processen-verbaal van de politie, de verklaringen van de getuigen, de bewijsstukken en de stukken die pas op de zitting zijn binnengekomen. Niets is voor u achtergehouden; alles wat u nodig hebt, staat in dit boek.

ZO WERKT HET

1. Lees het dossier (Deel I) rustig door. Maak gerust aantekeningen op de werkbladen in Deel II.
2. Let op tegenstrijdigheden: een getuige die zichzelf tegenspreekt, een tijdstip dat niet klopt met een ander stuk, een bewering die nergens wordt bevestigd.
3. Vul daarna het **vonnisformulier** in. U beslist of het ten laste gelegde bewezen is, en zo niet, wat er dan werkelijk is gebeurd.
4. Loopt u vast, dan staan er drie reeksen aanwijzingen klaar — ondersteboven gedrukt, zodat u niet per ongeluk te veel leest. Begin bij reeks 1.

TER INLEIDING

Het gilde en zijn zilver

In de Meierij van ’s-Hertogenbosch leven de oude schuttersgilden nog altijd. Zij trekken in optocht door het dorp, zwaaien met het vaandel, en elk jaar wordt bij de schutsboom om het koningschap geschoten: wie de houten vogel naar beneden haalt, mag een jaar lang koning zijn en het zilver dragen.

Dat zilver — koningsschilden, een gildekraag en vooral de **koningsvogel** — is het hart van een gilde. De koningsvogel van het (verzonnen) Sint-Oda Gilde is een gedreven zilveren vogel uit 1649, gemaakt in ’s-Hertogenbosch, met de stadskeur, een jaarletter en het meesterteken van de zilversmid: een roos. Zo’n stuk is onvervangbaar en wordt als een reliek bewaard. Veel gilden laten er een **draagkopie** van maken, een goedkopere nabootsing om in weer en wind mee te lopen, zodat het echte stuk gespaard blijft.

Het gildefeest van het Sint-Oda Gilde valt op de eerste zondag van juli, als de lindes rond het Vrijthof bloeien. Na de hoogmis in de Sint-Petrus’ Banden-kerk wordt het zilver in een vitrine in de gildetent getoond; aan het eind van de dag gaat de koningsvogel bij de slotoptocht op de koningsstaf mee.

Een gilde is een kleine samenleving met eigen ambten en eigen gewoonten. Het bestuur bestaat uit de hoofdman, die het gilde aanvoert, en de deken, die over kas en zilver gaat; daarnaast is er een schrijver die de schietlijst en het archief bijhoudt. Wie koning is, draagt een jaar lang het zilver bij alle plechtigheden, maar is er niet de eigenaar van: alles behoort het gilde toe, en het wordt buiten de feesten bij een bank bewaard.

Inhoud

U bent de rechter 3

Het gilde en zijn zilver 5

DEEL I — HET DOSSIER

Dagvaarding en tenlastelegging 10

Betrokkenen in deze zaak 11

Register van de processtukken 12

A-1 Proces-verbaal van aangifte 14

A-2 Situatieschets van het Vrijthof 16

A-3 Proces-verbaal ter plaatse 17

A-4 Proces-verbaal van bevindingen 18

A-5 Reconstructie van de middag 19

G-1 C. Brouwers, deken 20

G-2 T. Luyckx, hoofdman 22

G-3 R. Aerts, gildezuster 23

G-4 J. Pijnenburg, kraamhouder 25

G-5 M. van Gestel, zilversmid 26

G-6 R. Stoops, verzamelaar 28

G-7 F. Luyckx 30

G-8 S. Moonen, gildebroeder 31

G-9 P. Schellekens, koster 32

G-10 G. Smulders, tentverhuurder 34

G-11 H. Verdonschot, oud-koning 35

G-2b Aanvullend verhoor hoofdman 37

G-1b Aanvullend verhoor deken 38

DAGVAARDING — TENLASTELEGGING

Arrondissementsparket Zeeland-West-Brabant · parketnr. 02/284017-25

De officier van justitie dagvaardt:

VERHOEVEN, Daan Theodoor, geboren te Tilburg, wonende te Hilvarenbeek, thans negentien jaren oud, om te verschijnen ter terechtzitting van de meervoudige kamer op maandag 27 oktober 2025.

TEN LASTE GELEGD dat hij op of omstreeks zondag 6 juli 2025 te Hilvarenbeek, op het Vrijthof, opzettelijk een hem niet toebehorende zilveren koningsvogel (gildezilver van het Sint-Oda Gilde van de Beekse Vrijheid, getaxeerde waarde € 52.000) heeft weggenomen, met het oogmerk zich die wederrechtelijk toe te eigenen;

ARTIKEL 310 van het Wetboek van Strafrecht (diefstal);

SUBSIDIAIR, voor zover het vorenstaande niet tot een bewezenverklaring mocht leiden, dat hij voornoemde zilveren vogel, die hij uit hoofde van zijn functie als vaandeldrager onder zich had, opzettelijk wederrechtelijk zich heeft toegeëigend (verduistering, artikel 321 Sr).

PARKET
BREDA

Opgemaakt te Breda, donderdag 2 oktober 2025.
mr. H. de Vet, officier van justitie.

De verdachte heeft de beschuldiging van meet af aan ontkend. Hij is niet in voorarrest gehouden.

WIE IS WIE

Betrokkenen in deze zaak

Houd dit overzicht bij de hand terwijl u leest. Alle genoemde personen, het gilde en de bedrijven zijn verzonnen.

NAAM	LFT.	ROL
Daan Verhoeven	19	vaandeldrager; de verdachte. Draagt het vaandel en haalt de koningsstaf.
Cornelis 'Kees' Brouwers	58	deken en penningmeester van het gilde; aangever.
Toon Luyckx	61	hoofdman; stond op wacht bij de vitrine. Vader van Fieke.
Fieke Luyckx	18	dochter van de hoofdman.
Harrie Verdonschot	63	regerend koning tot het koningsschieten van 6 juli.
Rozemarie Aerts	67	gildezuster; poetst al dertig jaar het zilver.
Marius van Gestel	51	zilversmid; maakte in 2019 de draagkopie en onderhoudt het zilver.
Reinier Stoops	46	verzamelaar en handelaar in antiek zilver.
Gé Smulders	49	tentverhuurder; leverde tenten, aggregaat en de vitrine.
Jan Pijnenburg	44	frietkraamhouder op het feest.
Sjef Moonen	55	gildebroeder.
Piet Schellekens	72	koster; was die middag in de kerktoren.
Willem de Groot	39	beheerder kluisafdeling Beekdalbank.

De processen-verbaal zijn opgemaakt door brigadier S. Vlemmings van de (verzonnen) basiseenheid Hart van Brabant. Officier van justitie is mr. H. de Vet; raadsvrouw van de verdachte is mr. A. Koenen.

A-1 · PROCES-VERBAAL VAN AANGIFTE

opgenomen 6 juli 2025, 18.05 uur, op het Vrijthof

Verschenen is **Cornelis Brouwers**, 58 jaar, deken en penningmeester van het Sint-Oda Gilde, die aangifte doet van diefstal en verklaart:

“Vandaag vierden wij ons gildefeest. Zoals elk jaar hebben wij ons zilver tentoongesteld in de gildetent op het Vrijthof. Het pronkstuk is onze koningsvogel, een zilveren vogel uit 1649. Hij lag in de glazen vitrine, op het rode kussen.

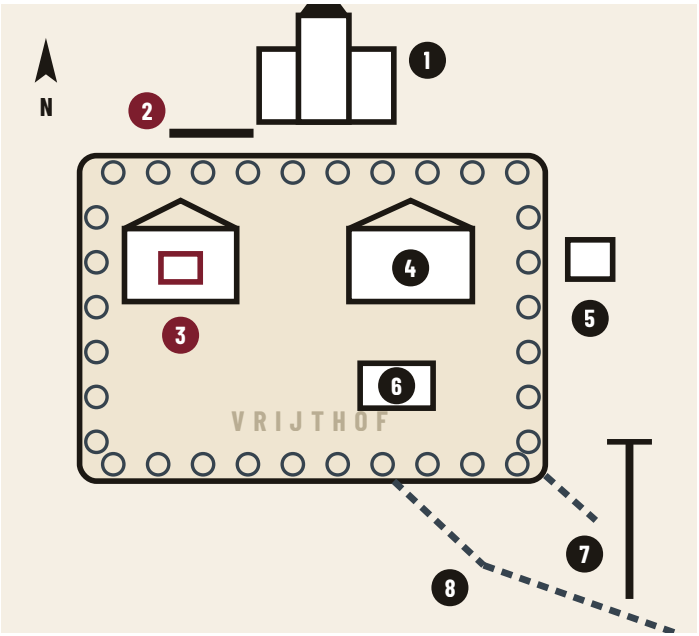
Ik beheer als deken de sleutels. Volgens onze statuten (artikel 9) ben ik binnen het gilde de enige die de kluis bij de bank en de vitrine mag openen en sluiten. De vitrine huren wij van de tentverhuurder, de heer Smulders; die heeft daarvan een reservesleutel. Vanmorgen heb ik de vogel zelf in de vitrine gelegd en de vitrine gesloten.

Om tien over vijf wilde ik de vogel op de koningsstaf zetten voor de slotoptocht. Toen ik de vitrine opende, was de vogel weg. Het kussen lag er nog. Ik heb alarm geslagen. Met een paar gildebroeders hebben we eerst de tent en het plein afgezocht, want ik dacht nog dat iemand hem uit de vitrine had gehaald om hem te laten zien. Toen dat niets opleverde, hebben we de politie gebeld.”

Desgevraagd of hij iemand verdenkt, verklaart de aangever: “Ik wil niemand beschuldigen. Bij de vitrine komen veel mensen. Ik weet dat de verhuurder die middag op het terrein was, en onze vaandeldrager heeft rond kwart over twee de koningsstaf bij de vitrine gehaald. Die

STUK A-2

Situatieschets van het Vrijthof



1. Sint-Petrus' Banden-kerk met toren
2. kerkmuur, onder de lindes
3. gildetent met vitrine
4. biertent
5. aggregaat (stroom), achter de biertent
6. frietkraam
7. schutsboom in de weide
8. landweg naar Gorp en Roovert (schuur, 2,1 km)

Kringetjes langs de randen van het plein: de lindebomen. Opgemaakt door de technische recherche op 8 juli 2025. Afstanden bij benadering: gildetent tot schutsboom ca. 120 m, aggregaat tot gildetent ca. 90 m, kerkmuur tot gildetent ca. 70 m.

Tijdens het koningsschieten keek vrijwel het hele publiek richting de schutsboom; de gildetent lag dan achter de rug van de toeschouwers. Vanuit de kerktoren overziet men het hele plein.